

Відгук
на дисертацію **Папети Олени Валеріївни**
«Творчість Людмили Семикіної: жанрова специфіка, художні
особливості творів»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.05. – образотворче мистецтво
Обсяг основної частини – 175 сторінок тексту. Список літературних
джерел налічує 245 найменування, додаток містить 249 позицій.

Актуальність обраної Оленою Папетою теми є беззаперечною і аргументованою, адже вводиться в науковий обіг ім'я знакової для українського мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століття мисткині. Таке дослідження є рідкісним в сучасному українському мистецтвознавстві, так як увагу дослідників найчастіше привертають персоналії або мистецькі проблеми, які давно відійшли в минуле. Більше того, воно є своєчасним, так як написане при житті досліджуваної особистості. Це надає інформації безсумнівної достовірності та виключає можливість спотворення фактів та тверджень, які дослідниця отримує з перших вуст Людмили Семикіної. Якщо така зацікавленість та увага до українських художників буде продовжуватися, українське сучасне мистецтво вийде на якісно новий рівень у світовому контексті.

Творчість вказаної художниці розглядається в контексті мистецького середовища відповідного періоду, зокрема, на тлі київського осередку нонконформізму, біля витоків якого стояли Алла Горська, Віктор Зарецький, Опанас Заливаха, Галина Сервук. Як зазначає дослідниця на с. 5 дисертації, «Доля творчої спадщини Людмили Семикіної потребує глибокого й усебічного дослідження, оскільки вона, разом з уже названими художниками, стояла біля витоків нової хвилі в українському мистецтві, зазнала переслідувань за свої переконання (проте не зреклася ідеалів), була і є неординарною обдарованою особистістю. Проте й сьогодні її творчість, на жаль, залишається поза увагою сучасних дослідників». Не можемо не погодитися у цьому з дисертанткою.

Саме тому вона ставить перед собою мету комплексно дослідити життєвий і творчий шлях Людмили Семикіної в контексті українського мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Виходячи з потреби цілісного дослідження творчого доробку художниці, дослідниця ставить перед собою чітко сформульовані завдання, які послідовно вирішує в тексті дисертації. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів основної частини, висновків, списку джерел та ілюстрацій, додатків. У вступі чітко обгрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і головні завдання роботи, вказано предмет та об'єкт дослідження, його хронологічні та територіальні межі, визначено наукову новизну та практичне значення дисертації, подано інформацію про апробацію результатів, зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами.

Перший розділ, як цього і вимагається від досліджень відповідного рівня, називається «Історіографія, джерельна база і методи дослідження». У ньому з'ясовано ступінь наукового вивчення проблеми, визначено джерельну базу, розкрито специфіку методики дослідження. Опрацювавши значну кількість літературних джерел, серед яких 233 українські та 12 закордонних, Олепа Папета доходить до вмотивованого висновку, що українське мистецтво ХХ ст. всебічно висвітлено у працях українських та зарубіжних дослідників. При цьому, творчість Л. Семикіної випала з кола зацікавлень сучасних мистецтвознавців. «Наявні публікації мають переважно періодичний, несистемний характер і презентують художницю у вузькому діапазоні лише як художника-дизайнера, оминаючи її рідкісний таланти живописця» (с. 26 дисертації). Використана наукова література, на нашу думку, допомогла дисертантці об'єктивно розкрити тему, надати дослідженню наукової правдивості, відповідної широти.

Заслугує похвали ретельно зібраний і належно опрацьований великий фактологічний матеріал, який є джерелом дослідження. Дисертантка достеменно вивчила фонди київських та одеських архівів, музейні збірки

Києва, Одеси, Херсона, Донецька, Алушки, Національного історико-культурного заповідника «Качанівка», а також приватних збірок.

У розділі 2 «Етапи формування творчої особистості Л. Семикіної в контексті українського соціокультурного простору 1930 – 1950-х рр.» з'ясовано маловідомі факти біографії художниці в період з 1924-го по 1953 рр., досліджено її становлення як митця в період навчання в ОХУ і КХІ.

Захоплює і зворушує детальна і розгорнута розповідь про захист художницею дипломної роботи в Київському художньому інституті, про ті численні перешкоди, які виникали на шляху становлення патріотично налаштованого художника в умовах радянської тоталітарної системи. Такі історії варто розповідати нашим сучасним студентам на лекціях чи під час роботи над дипломом. Це могло би вплинути на їх підхід до виконання дипломних робіт.

У розділі 3 «Ідейно-соціальні засади та художня проблематика творчості Л. Семикіної» досліджено факти життя і творчості художниці від 1950-х до 2000-х рр. Цей розділ наскрізно наповнений художньо-стильовим та структурним аналізом творів художниці у різні періоди її творчості. Професійний, детальний аналіз композиції, колориту, сюжетів, виражальних засобів, технічних прийомів, живописної манери Людмили Семикіної засвідчує вільне володіння дослідницею усіма необхідними методами мистецтвознавчого аналізу художнього твору, включаючи формальний, іконографічний, семантичний, семіотичний та інші.

У розділі 4 «Новаторський характер творчості Л. Семикіної в художньо-стильовому вирішенні проектів одягу» представлено мисткиню як непересічного художника-модельєра. Визначено оригінальні художні засоби формального та кольорового вирішення авторських строїв. Художниця звертається до витоків культурної спадщини України, знаходить нові форми духовної та естетичної спадкоємності. Її оригінальні строї є новаторською формою дизайнерського підходу до проблеми переосмислення етнічних ознак костюму від історичних стилізацій до міфопоетичних реконструкцій.

Отримані у дисертаційній роботі наукові результати можуть бути використані для реконструкції цілісної картини українського мистецького процесу другої половини ХХ – початку ХХІ ст., для розширення програми навчального курсу «Історія українського мистецтва ХХ ст.».

Опубліковані матеріали відображають основні положення дисертації. Вони викладені в 14-ти публікаціях, 6 з яких опубліковано в наукових фахових виданнях, що входять до переліку МОН України, 2 – у закордонних виданнях, 6 – у збірниках матеріалів наукових конференцій. Це свідчить про достатнє відображення матеріалів дисертації в опублікованих працях і дотримання вимог ДАК МОН України щодо кількості публікацій у наукових фахових виданнях.

Зауваження до дисертації

Попри оригінальність і ретельність виконання дисертації, запропонованої до захисту, вона могла би бути посиленою в низці аспектів.

1. Багатою і репрезентативною є джерельна база дисертації. Тим не менше, дослідниці не вдалося уникнути деяких огріхів при оформленні списку літератури. Це стосується пунктів 4, 6, 12 та ін. у списку використаних джерел.

2. У списку джерел знаходимо матеріали з Донецького обласного художнього музею, який знаходиться на окупованій території (натюрморт «Ромашки» 1954 р.). Виникає питання, яким чином дослідниця отримала доступ до вказаних матеріалів, якщо музей розташовано в зоні бойових дій.

3. Зустрічаються деякі стилістичні відхилення під час викладу матеріалу. Так, на с. 26 дисертантка пише: «...відчувається брак публікацій про окремих митців цієї доби, які свого часу перебували в епіцентрі подій». Як зазначає український мовознавець Ольга Кочерга, це досить поширена помилка. Епіцентр – це сейсмічний термін, який означає точку на поверхні землі на найкоротшій відстані від осередку землетрусу. А осередок – в середині землі. Для того, щоб зрозуміти, де він, є поняття «епіцентр» – це точка над центром. Пізніше поняття поширили на надземні вибухи, і стали

вживати для позначення точки під центром вибуху. Але в жодному разі це не центр. Тобто, люди перебувають у центрі чи в осередку подій, але не в епіцентрі.

4. На с. 30, говорячи про дитинство Людмили Семикіної, дослідниця пише: «Її свідомість з перших життєвих кроків отримала потужний духовний імпульс до самостійного пошуку власного шляху». Очевидно, якщо говорити про перші кроки в житті людини, важко застосувати до несформованого дитячого світогляду поняття самостійного пошуку власного шляху.

5. Підрозділ 3.4 «Художньо-стильова парадигма пізнього періоду творчості Л. Семикіної» дослідниця починає з характеристики натюрморту 1988 року, після чого одразу переходить до творів, виконаних у 2005 – 2010 рр. Таким чином, 17 років праці випадає з послідовності висвітлення творчого доробку художниці в галузі живопису. Варто уточнити, чи Л. Семикіна в цей період повністю переключилася на інший вид творчої діяльності (створення авторського одягу), чи твори цього часу не збереглися, або, можливо, зберігаються в приватних колекціях і наразі до них немає доступу.

6. Характеризуючи основний зміст роботи, на с. 13 автореферату Олена Папета пише «У розділі 3 «Ідейно-соціальні засади та художня проблематика творчості Л. Семикіної» досліджено факти життя і творчості художниці від 1950-х до 2000-х рр., проаналізовано твори живопису й графіки художниці на ранньому етапі її самостійної творчої діяльності». Виникло дещо суперечливе твердження, адже в тексті розділу йдеться не лише про ранній, а й про зрілий та пізній період творчості художниці, а підрозділ 3.4 так і називається «Художньо-стильова парадигма пізнього періоду творчості Л. Семикіної».

7. Інформацію про місце збереження творів Л. Семикіної знаходимо у підписах до ілюстрацій та в окремих місцях тексту дисертації. На нашу думку, було б логічним і вмотивованим підсумувати інформацію про творчий спадок художниці та подати її систематизовано в додатках або в одному з підрозділів роботи. Можливо, таку інформацію отримаємо в альбомі або монографії про

творчість Л. Семикіної, на які будемо чекати від Олени Папети у найближчому майбутньому.

Вказані зауваження не мають принципового значення, а лише рекомендаційний чи дискусійний характер і жодним чином не впливають на підсумкову високу оцінку якості дисертаційної роботи.

За структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, що встановлені ДАК України до кандидатських дисертацій. За змістом дисертація відповідає спеціальності 17.00.05 – образотворче мистецтво.

Структура роботи є логічною, цілком відповідає меті та завданням дослідження, є завершеним науковим дослідженням.

Аналіз змісту дисертації, автореферату та основних опублікованих праць Папети Олени Валеріївни дає підстави для висновку про те, що визначені здобувачем завдання дослідження осмислені, ретельно опрацьовані і виконані на високому теоретично-методологічному рівні.

Роботу виконано згідно з новітніми вимогами до оформлення наукових праць, із використанням сучасних емпіричних і теоретичних методів опрацювання аналітичної інформації та художнього аналізу мистецьких творів. Структура і зміст дисертаційної роботи логічно й послідовно пов'язані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з позицій практичної реалізації, є достатнім. Автореферат відображає зміст дисертації.

Дисертантка з поставленими в роботі завданнями впоралася успішно, проявила належну ерудицію та фахові навички. Дисертація О. В. Папети є самостійним, оригінальним і завершеним мистецтвознавчим дослідженням на актуальну наукову тему, містить високий ступінь новизни і має вагоме теоретичне і практичне значення.

Вважаємо, що дисертація *«Творчість Людмили Семикіної: жанрова специфіка, художні особливості творів»* за науково-методичним рівнем та обсягом вирішення наукових проблем відповідає профілеві спеціалізованої

вченої ради Д. 35.103.01 у Львівській національній академії мистецтв і вимогам ДАК Міністерства освіти і науки України, а її автор Папета Олена Валеріївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.05 – образотворче мистецтво.

Офіційний опонент –
кандидат мистецтвознавства,
завідувач відділення образотворчого і
декоративно-прикладного мистецтва
Вижницького коледжу прикладного мистецтва
ім. В. Ю. Шкрібляка

І. С. Білан

Підпис І.С.Білана засвідчую:

Інспектор з кадрів
Вижницького коледжу прикладного
мистецтва ім.В.Ю.Шкрібляка

Л.В. Мицкан

17.05.2017